

Hørings svar til Forslag til ny byggteknisk forskrift (TEK17)

Forslag til ny forskrift.

Norsk Ergoterapeutforbund har innsigelse til de fremlagte forslag til endringer i tilgjengelighetskravene.

Dersom det er ønskelig med et samfunn hvor alle kan delta på lik linje, kan det ikke knipes inn på villigheten til å planlegge for nettopp et slikt samfunn. Ved god planlegging og riktig kompetanse og forståelse er ikke kravene i Tek10 nødvendigvis fordyrende. Kravene kan heller være kostnadsbesparende sett i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Svakere tilgjengelighetskrav som foreslått i Tek17, vil gi større behov for individuelle tilrettelegginger av boliger og gi boliger med dårlig funksjonalitet. Slik tilrettelegging koster, både i form av utlån av tekniske hjelpemidler, bygningmessige endringer og yting av tjenester, f.eks av ergoterapeuter.

Norsk Ergoterapeutforbund mener tilgjengelighetskravene i Tek10 må bevares.

Vedlagt høringsinnspill i brev form som er sendt KMD.

Se vedlegg

- [KMD høring Tek 17.docx](#)

1. 1.2.4 Økonomiske og administrative konsekvenser.

Norsk Ergoterapeutforbund er kritisk til hvordan de høye boligprisene ensidig kobles opp mot krav i forskriften, og da særlig tilgjengelighetskravene. Det er helt andre forhold som presser boligprisene i været, som tomtepriser, lønninger, boligspekulanter og utbyggernes forventede utbytte.

Norsk Ergoterapeutforbund stiller seg også kritisk til at krav om f.eks. snusirkel på bad, nødvendigvis må føre til mer-kostnader. Dette bekrefter SINTEF i sin rapport fra 2010 «Ikke så dyrt likevel» om konsekvenser av TEK 10 for arealbruk i små boliger. I denne rapporten konkluderer SINTEF med at utbyggernes bekymringer om kostnadsøkning er overdrevet. Med innsiktsfull og dyktig planlegging basert på solid kunnskap om både regelverket og hvordan bevegelsehemmede tar seg fram i boligen er det mulig å finne funksjonelle og rimelige løsninger. Et snuareal er ikke et dødt område som bare blir brukt til forflytning, men et areal som med god planløsning kan brukes til flere formål. Samme areal kan være snuareal i forbindelse med vask, toalett og dusj. Da kan et funksjonelt bad klare seg med drøye 4 kvadratmeter, inkludert vaskemaskin. Den som prosjekterer må ha god kjennskap til hva som er funksjonelt. Da finnes det løsninger.

I høringsnotatet til fremlagte forslag til ny TEK17 er det beregnet en innsparing på kr 35.000 pr bolig dersom krav til snuareal på bad endres. Norsk Ergoterapeutforbund er kritisk til om det nødvendigvis behøver å bli dyrere, men dersom kostnadsberegningen på kr 35.000 stemmer, er dette en liten kostnad for å gjøre boligmarkedet tilgjengelig for alle. Denne kostnaden er en investering for å unngå andre individuelle- og samfunnskostnader – som kostnaden ved ombygging av boliger i ettertid, manglende inkludering i bolig, skole, arbeid og samfunnsliv for store grupper dersom kravet om tilgjengelighet ikke tas på alvor.

Tilgjengelige boliger er god økonomi og sett i forhold til å forebygge behov for helse- og omsorgstjenester. I en slik bolig er det færre fallulykker. Flere kan mestre egen hverdag lenger uten hjelp fra de kommunale tjenestene og den dagen det er behov fra bistand fra f.eks. hjemmesykepleien er arbeidsforholdene i en tilgjengelig bolig bedre tilrettelagt så belastningen på de ansatte blir mindre.

§ 1-2. Forskriftens anvendelse på særskilte tiltak.

§1-2 nr 6, Krav til studentboliger

Mindre krav til universell utforming i mindre boliger og studentboliger begrunnes blant annet med at dette er boliger man bare skal bo i en kort periode, og at det da ikke er samme behov for livsløpsstandard. Boligen må uansett være funksjonell. Og studentboliger kan omgjøres til ordinære boliger senere.

Noen vil bo i små leiligheter hele livet, og funksjonshemmede er også studenter. Med de foreslåtte endringer vil muligheten til å studere reduseres for funksjonshemmede som er avhengig av tilrettelagt bolig.

Muligheten til å manøvrere rullestolen er avgjørende for mange. Reduksjon i krav til snusirkel til 130cm i diameter fra dagens krav om 150cm kan medføre at boligen ikke er egnet for mange. Reduksjon i krav til snuareal gjelder også toalett for besøkende.

Bod-plass kan være vel så viktig i små leiligheter som store. I tillegg medfører ofte funksjonshemming behov for tekniske hjelpemidler som tar plass. Da er bod svært viktig.

Forslag om reduserte krav til små boliger og studentboliger vil derfor gjøre drømmen om et selvstendig liv og studier mer utilgjengelig for mange.

I høringsnotatet uttrykker Direktoratet tillit til at samskipnad og stiftelser som bygger studentboliger sørger for at boligene har nødvendig brukskvalitet, og videre at de står fritt til å gå ut over minimumskravet i forskriften. Det er lite trolig at utbyggere legger seg på en høyere standard enn minimumskrav i forskrift, selv når dette vil gi økt brukskvalitet. Det er derfor minimumskravet i forskriften er så viktig å sikre.

§ 1-3. Definisjoner.

(m) trinnfri

Definisjon på «trinnfri» foreslås som: «flate med terskel eller nivåforskjell på maksimum 25mm. Terskel eller nivåforskjell mellom 20mm og 25mm anses som trinnfri dersom den har en skråskåren kant som ikke er brattere enn 45 grader.»

Dette er problematisk. En terskel på inntil 25mm er vanskelig å forsere for personer i rullestol med nedsatt armfunksjon, selv når terskelen er skråskåret. Eldre med dårlig gangfunksjon og balanse som bruker rullator må løfte rullatoren over en slik terskel. Da er det stor risiko for å miste balansen og falle.

Ved ytterdør og verandadør vil noe terskel være nødvendig av blant annet branntekniske hensyn. Da er det viktig å optimalisere tilgjengeligheten ved en skråskåren kant. Men inne i boligen bør terskler unngås. Med en definisjon på trinnfri som foreslås i Tek17 kan det se ut som at en terskel på inntil 25mm er helt greit og vil kunne forstås som en akseptabel standard for alle dører og føre til mer bruk av terskler enn i dag. Det er ikke greit.

Definisjonen er i tillegg forvirrende. Trinnfri assosieres med trappefri, som vil si at rommene ligger på samme nivå. En terskel er noe annet og sees i sammenheng med dører. Ut i fra innholdet i definisjonen er det «terskelfri» og ikke «trinnfri» det er gitt definisjon på.

§ 2-3. Dokumentasjon for oppfyllelse av ytelser. Produksjonsunderlag.

"Ytelser" og Preaksepterte ytelser

Ett av målene for ny forskrift er å forenkle og gjøre lettere tilgjengelig.

Ord som brukes er "Ytelser" og "prekaspterte ytelser". Dette er begrep som ikke gir noen mening for andre enn de som arbeider i byggebransjen. Kunne "ytelser" erstattes med "minimumskrav" og "preaksepterte ytelser" med "forslag til løsning" eller "anbefalte løsninger"?

§ 8-5. Gangatkomst til bygning med boenhet.

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke forslaget om å endre kravet til ramper for strekninger inntil 5 meter til 1:12 istedenfor 1:15, hvilerepos pr 1m stigning istedenfor pr 0,6m og fri bredde på 1,4meter. Forslaget har ikke belegg i forskning vi fester lit til, særlig med tanke på brukerne med allround-rullestoler. Gruppen eldre bruker ofte denne typen rullestoler. Dersom en bruker i rullestol må gi seg på vei opp rampen fordi det er for bratt, kan de oppleve at det ikke er plass til å snu og må rygge ned.

§ 8-6. Gangatkomst til byggverk med krav om universell utforming.

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke forslaget om å endre kravet til ramper for strekninger inntil 5 meter til 1:12 istedenfor 1:15, hvilerepos pr 1m stigning istedenfor pr 0,6m og fri bredde på 1,4meter. Endringen har ikke belegg i forskning vi fester lit til, særlig med tanke på brukerne med allround-rullestoler. Dersom en bruker i rullestol må gi seg på vei opp rampen fordi det er for bratt, kan de oppleve at det ikke er plass til å snu og må rygge ned.

§ 8-7. Gangatkomst til uteoppholdsareal med krav om universell utforming.

Krav til uteareal foreslås fjernet og begrunnes med at dette kravet ivaretas av plan i kommunen. Uten konkrete krav i forskrift har Norsk Ergoterapeutforbund ikke tillit til at dette ivaretas av kommunenes saksbehandlere. Kompetansen er ulik og utbyggerne vil få større påvirkningskraft ut i fra sine interesser om utnyttelse av tomt osv.

Det er nødvendig med tilrettelagt uterom, også for de som ikke er super-brukere av rullestol. Hvis ikke blir de sittende inne. Da har vi ikke et inkluderende samfunn.

§ 12-2. Krav om tilgjengelig boenhet.

Kravet om minst 50% tilgjengelige boenheter må gjelde hvert byggetrinn i større utbygninger.

§ 12-7. Krav til utforming av rom og annet oppholdsareal.

§ 12-7, (4) bokstav a: "Rom skal ha trinnfri tilgang og snuareal for rullestol". Dette kravet vil ikke være innsfridd for mange med en terskel på 255mm og snudiameter på 130cm. De gode intensjoner brytes.

Bokstav b). "Rom skal utformes slik at rullestolbruker kan betjene nødvendige funksjoner på en tilfredsstillende måte". Foreslåtte endringer i krav til snuareal og betjeningshøyde for brytere vil gjøre at dette kravet ikke innfris for mange brukere.

§ 12-9. Bad og toalett.

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke forslaget om alternativt krav til snuareal på 130cm x 180cm.

Et snuareal er ikke bare en sirkel laget med passer eller en firkant laget med linjal. Et snuareal skal muliggjøre mestring av vesentlige handlinger, særlig viktig i forbindelse med toalett. For å forstå hvor og hvordan et snuareal skal plasseres er det også nødvendig å forstå hva som er funksjonelt, hva som gir en brukskvalitet. En snudiameter på 150cm er nødvendig for mange med begrenset funksjon. Ikke alle klarer å snu «på femøringen». Dette gjelder særlig de med dårlig motorikk i armene, som f.eks slagpasienter. Det blir stadig flere overvektige som trenger breiere rullestol. De vil trenge et snuareal på 150cm. Dagens snuareal er også helt nødvendig for de brukere som er avhengig av hjelp. I tillegg kommer de som trenger andre typer hjelpemidler, som personløfter. Like viktig som størrelsen på areal for å kunne snu rullestolen, er hvor dette plasseres i forhold til den aktiviteten som skal utføres. Snuaarealet for toalett må være i front av toalettet eller svakt på skrå foran toalett siden de fleste forflytninger til toalett skjer forfra.

I praksis vil et snurektangel på 130cm x 180cm bety at snudiameteren blir 130cm. Dette er å gå tilbake på en standard som fungerer.

§ 12-10. Bod og oppbevaringsplass.

Bod og oppbevaringsplass er av stor betydning for funksjonshemmede som ofte har flere hjelpemidler som kan være plasskrevende. Dette behovet er ikke mindre i små leiligheter, heller større. Og når kravet til sportsbod også blir redusert, vil funksjonshemmede oppleve at de ikke har plass til sine hjelpemidler.

Dette må også sees i sammenheng med at byggnæringen mener rullestolsavhengige bør ha liten, nett stol til innebruk som ikke krever så stor plass for å snu, for så å bytte til en utendørs-stol når de skal klare seg opp brattere ramper utendørs. Da vil behovet for to stoler ihvertfall aktualiseres, og hvor skal de da sette den elektriske rullestolen?

For studentboliger fjernes kravet til bod helt. Dette støttes ikke av Norsk Ergoterapeutforbund.

§ 12-11. Balkong og terrasse mv.

Tilgjengelighet til balkong må gjelde også der det er mer enn en balkong.

Hovedbegrunnelsen er at hele boligen skal være tilgjengelig. I tillegg kommer at en utilgjengelig balkong for en med funksjonshemming i realiteten også vil være utilgjengelig for dennes barn. Barn trenger tilsyn.

§ 12-13. Dør, port mv.

ad 3 c)

Definisjon på «trinnfri» i forslag til tek17 er: «flate med terskel eller nivåforskjell på maksimum 25mm. Terskel eller nivåforskjell mellom 20mm og 25mm anses som trinnfri dersom den har en skråningskant som ikke er brattere enn 45 grader.»

Dette er problematisk. En terskel på inntil 25mm er vanskelig å forsere for personer i rullestol med nedsatt armfunksjon, selv når terskelen er skråningskant. Eldre med dårlig gangfunksjon og balanse som bruker rullator må løfte rullatoren over en slik terskel. Da er det stor risiko for å miste balansen og falle.

Ved ytterdør og verandadør vil noe terskel være nødvendig av blant annet branntekniske hensyn. Da er det viktig å optimalisere tilgjengeligheten ved en skråningskant. Men inne i boligen bør terskler unngås. Med en definisjon på trinnfri som foreslås i Tek17 kan det se ut som at en terskel på inntil 25mm er helt greit og vil kunne forstås som en akseptabel standard for alle dører og føre til mer bruk av terskler enn i dag. Det er ikke greit.

Definisjonen er i tillegg forvirrende. Trinnfri assosieres med trappefri, som vil si at rommene ligger på samme nivå. En terskel er noe annet og sees i sammenheng med dører. Ut i fra innholdet i definisjonen er det «terskelfri» og ikke «trinnfri» det er gitt definisjon på.

§ 12-14. Trapp.

Håndløper.

Dagens krav er to håndløpere, en i høyde 0,7m og en i høyde 0,9m. Dette er for at personer i ulik høyde skal få god støtte og trygghet i foreseing av trapp. For mange er denne tryggheten en forutsetning for å kunne komme seg opp/ned trapp. Når det innføres et alternativ på kun en håndløper i høyde 0,8m, vil dette i praksis bli standarden i mange bygg. Det vil føre til redusert tilgjengelighet for mange brukere.

§ 12-16. Rampe.

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke forslaget om å endre kravet til ramper for strekninger inntil 5 meter til 1:12 istedenfor 1:15, hvilerepos pr 1m stigning istedenfor pr 0,6m og fri bredde på 1,4meter. Endringen har ikke belegg i forskning vi fester lit til, særlig med tanke på brukerne med allround-rullestoler. Dersom en bruker i rullestol må gi seg på vei opp rampen fordi det er for bratt, kan de oppleve at det ikke er plass til å snu og må rygge ned.

§ 12-18. Skilt, styrings- og betjeningspanel, håndtak, armaturer mv.

Norsk Ergoterapeutforbund er i mot endring av betjeningshøyde fra 1,1m til 1.2m fordi dette vil by på problemer for rullestolsbrukere med nedsatt kraft og/eller bevegelighet, som for eksempel revmatikere. Norsk Ergoterapeutforbund kan ikke forstå begrunnelsen for denne endringen. Dagens krav har allerede fleksibilitet.

§ 17-1. Ikrafttreden.

Norsk Ergoterapeutforbund er svært kritisk til de foreslåtte endringene for tilgjengelighetskrav i Tek17. Om det er ønskelig med et samfunn hvor alle kan delta på lik linje, kan det ikke knipes inn på villigheten til å planlegge for nettopp et slikt samfunn. Ved god planlegging og riktig kompetanse og forståelse, er ikke kravene i Tek10 nødvendigvis fordyrende, men heller kostnadsbesparende, sett i et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Svakere tilgjengelighetskrav som foreslått i Tek17, vil gi større behov for individuelle tilrettelegginger av boliger med dårlig funksjonalitet. Slik tilrettelegging koster, både i form av utlån av tekniske hjelpemidler, utførelse av bygningsmessige endringer og yting av tjenester, f.eks. av ergoterapeuter.

Norsk Ergoterapeutforbund mener tilgjengelighetskravene i Tek10 bør bevares og håper derfor at de foreslåtte endringer ikke blir iverksatt.

Kommunal og moderniseringsdepartementet
Bolig- og bygningsavdelingen
Adresse: postmottak@kmd.dep.no

Dato: 08.02.2017

Høringsuttalelse fra Norsk Ergoterapeutforbund vedrørende forslag til endringer av byggteknisk forskrift

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke fremlagte forslag til endringer som gjør tilgjengeligheten i boliger dårligere for funksjonshemmede. Dette gjelder primært

- krav til snusirkel
- krav til stigning og repos på ramper utendørs
- krav om andel tilgjengelige boliger
- reduserte krav til studentboliger

God boligpolitikk er god samfunnsøkonomi

Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner uttaler i en pressemelding 10.11.2016 på Regjeringen.no: «Vi foreslår å fjerne unødvendige regler for å gjøre det billigere å bygge, slik at flere kan oppnå boligdrømmen».

- «billigere å bygge»

Norsk Ergoterapeutforbund er kritisk til hvordan høye boligpriser kobles opp mot tilgjengelighetskravene i gjeldende forskrift. Det er helt andre forhold som presser boligprisene i været, som tomtepriser, lønninger, boligspekulanter og utbyggernes forventede utbytte.

Norsk Ergoterapeutforbund stiller seg også kritisk til at krav om f.eks. snusirkel på bad, nødvendigvis må føre til mer-kostnader. Dette bekrefter SINTEF i sin rapport fra 2010 «Ikke så dyrt likevel» om konsekvenser av TEK 10 for arealbruk i små boliger. I denne

rapporten konkluderer SINTEF med at utbyggernes bekymringer om kostnadsøkning er overdrevet. Med innsiktsfull og dyktig planlegging basert på solid kunnskap om både regelverket og hvordan bevegelseshemmede tar seg fram i boligen er det mulig å finne funksjonelle og rimelige løsninger. Et snuareal er ikke et dødt område som bare blir brukt til forflytning, men et areal som med god planløsning kan brukes til flere formål. Samme areal kan for eksempel være snuareal i forbindelse med vask, toalett og dusj. Da kan et funksjonelt bad klare seg med drøye 4 kvadratmeter, inkludert vaskemaskin. Den som prosjekterer må ha god kjennskap til hva som er funksjonelt. Da finnes det løsninger.

I høringsnotatet er det beregnet en innsparing på kr 35.000 pr bolig dersom krav til snuareal på bad endres.

Norsk Ergoterapeutforbund er kritisk til om det nødvendigvis behøver å bli dyrere å bygge tilgjengelig, men dersom kostnadsberegningen på kr 35.000 stemmer, er dette en liten pris å betale for å gjøre boligmarkedet tilgjengelig for alle. Tilgjengelige boliger er en investering for å unngå andre individuelle- og samfunnsmessige kostnader – som kostnaden ved ombygging av boliger i ettertid, manglende inkludering i bolig, skole, arbeid og samfunnsliv for store grupper dersom kravet om tilgjengelighet ikke tas på alvor.

Tilgjengelige boliger er god økonomi siden det kan forebygge behov for helse- og omsorgstjenester. I en slik bolig er det færre fallulykker. Flere kan mestre egen hverdag lenger uten hjelp fra de kommunale tjenestene. Dersom det er behov for bistand fra f.eks. hjemmesykepleien er arbeidsforholdene i en tilgjengelig bolig bedre tilrettelagt. Det fører til mindre belastningen på de ansatte.

- «flere kan oppnå boligdrømmen»

Også funksjonshemmede har en boligdrøm, men har større problemer enn andre med å innfri drømmen i dagens boligmarked. SINTEF rapporten «Ikke så dyrt likevel» anslår at personer i rullestol bare kan bruke 7% av norske boliger, trolig er andelen nede i 4%. Ergoterapeuter kommer ofte inn i bildet når boligen ikke fungerer. Flytting er da et alternativ, men det er for få tilrettelagte boliger i markedet. Denne utfordringen vil øke med flere eldre som trenger tilrettelagt bolig de kan bo i resten av livet. Da må tilgangen på egnede boliger øke, ikke reduseres som forslaget til Tek17 vil føre til. Funksjonshemmede blir diskriminert på boligmarkedet. Trapper, trange rom og smale dører gjør det vanskelig å besøke venner, og de får dårligere valgmuligheter enn

funksjonsfriske på boligmarkedet. I tillegg kommer at mange funksjonshemmede har lav trygdeinntekt, slik at de kun har økonomi til å kjøpe små boliger. Krav til nybygg, og særlig små boliger, kan dermed ansees som et minimumstiltak for å avhjelpe problemet. Andelen boliger med tilgjengelighets-krav bør derfor økes, ikke reduseres som det foreslås i utkast til TEK17.

Norge har signert FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) som i artikkel 9 omtaler krav om tilgjengelighet. Dette utdypes med at partene skal treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at mennesker med nedsatt funksjonsevne skal kunne leve et selvstendig liv og delta fullt ut på alle livets områder på lik linje med alle andre. Videre at dette innebærer å identifisere og fjerne det som hindrer og vanskeliggjør tilgjengeligheten til boliger.

I Regjeringens handlingsplan for universell utforming 2015-19 står det at universell utforming handler om likeverd, like muligheter og et samfunn uten hindringer og upraktiske løsninger og legger vekt på at dette kan oppnås gjennom planlegging.

Dagens TEK10 er et nødvendig virkemiddel i boligpolitikken for å nå målet om et universelt utformet Norge og for å innfri Norges forpliktelser etter FN konvensjonen om funksjonshemmedes rettigheter.

Forslag til Tek17 vil fjerne Norge fra disse forpliktelsene og gjøre Norge mindre universelt utformet og tilgjengelig.

Forskning på tilgjengelighet for funksjonshemmede

Endrede krav om tilgjengelighet i TEK17 sies å være begrunnet i forskning og det vises til et forskningsprosjekt utført ved Høgskolen i Gjøvik på bestilling fra Direktoratet for byggkvalitet.

Norsk Ergoterapeutforbund er kritisk til denne forskningens mangelfulle utvalg av testpersoner generelt, og spesielt i gruppen for allround rullestol. Her var det bare med 2 testpersoner og det er alt for lite til å kunne påstå at foreslåtte endringer i TEK17 er basert på forskning. Brukerne av allround-rullestoler er den svakeste og mest sårbare brukergruppen for manuelle rullestoler. De har ofte dårligere armkraft, det kan være slagpasienter som manøvrerer stolen med en fot og en arm, revmatikere og er ofte eldre brukere. Denne gruppen blir større når det politiske mål er at flere skal kunne bo hjemme,

med sin funksjonshemming. Forskningen det refereres til har også et begrenset utvalg av testpersoner med de mest brukte elektriske rullestolene i markedet.

Norsk Ergoterapeutforbund mener derfor det er store svakheter ved forskningen foreslåtte endringer i TEK17 bygger på og at det ville være et stort tilbakeslag for de svakeste brukerne av rullestoler om denne forskningen skulle føre til endringer som foreslått.

Det er gjort flere store internasjonale studier på dette feltet som Norsk Ergoterapeutforbund har større tillit til. En studie utført av Edvard Steinfeld (Steinfeld E, m.fl. 2010) ved Buffalo Universitetet hadde 338 testpersoner. Testpopulasjonen i studien til Steinfeld hadde også et mer representativt utvalg av brukere. Denne studien viser at 80 prosent av testpersonene klarte seg med en snudiameter på 150cm, 90 prosent av testpersonene klarte seg dersom snudiameteren var 170cm.

Norsk standard for universell utforming av boliger, NS 11001-2 fra 2009 har de samme kravene til snusirkel som TEK10. Standarden er kjent i markedet.

Internasjonal standard, ISO 21542 og planløsningsserien fra SINTEF Byggforsk bygger på forskning fra en rekke land og har 150cm snusirkel som krav.

Norsk Ergoterapeutforbund mener derfor det er forskningsmessig belegg for å beholde dagens tilgjengelighetskrav.

Endring av krav til snuareal

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke forslaget om å innføre et alternativt snurektangel på 130cm x 180cm til dagens krav på snusirkel med diameter på 150cm..

Et snuareal er ikke bare en sirkel laget med passer eller en firkant laget med linjal. Et snuareal skal muliggjøre mestring av vesentlige handlinger, særlig viktig i forbindelse med toalett og seng. En snusirkel med 150cm i diameter, som er funksjonelt plassert i forhold til den aktivitet som skal utføres, er nødvendig for mange med begrenset funksjon. Ikke alle klarer å snu «på femøringen». Dette gjelder særlig de med dårlig motorikk i armene, som f.eks slagpasienter. Dagens snuareal er også nødvendig for den økende gruppen overvektige som trenger breiere rullestol og for de brukere som er avhengig av hjelper eller andre typer hjelpemidler, som personløfter.

Like viktig som størrelsen på areal for å kunne snu rullestolen, er hvor dette plasseres i forhold til den aktiviteten som skal utføres. Snuarealet for toalett må være i front av toalettet eller svakt på skrå foran toalett siden de fleste forflytninger til toalett skjer forfra.

Snueareal ved seng må være på sengens langside. Dersom snufirkant på 130cm x 180cm blir en del av forskriften, vil det skape flere problemer i forhold til seng. Flere vil ikke kunne snu på 1.3meter og må da rygge ut igjen. Det vil være trangt for bruker med hjelper, noen ganger 2 hjelpere, og ved bruk av personløfter.

I praksis vil et snurektangel på 130cm x 180cm bety at snusirkelen blir 130cm. Dette er å gå tilbake på en standard som fungerer.

Ramper og uteareal

Norsk Ergoterapeutforbund støtter ikke forslaget om å endre kravet til ramper for strekninger inntil 5 meter til 1:12 istedenfor 1:15, hvilerepos pr 1m stigning istedenfor pr 0,6m og fri bredde på 1,4meter. Endringen har ikke belegg i forskning vi fester lit til, særlig med tanke på brukerne med allround-rullestoler. Dersom en bruker i rullestol må gi seg på vei opp rampen fordi det er for bratt, kan de oppleve at det ikke er plass til å snu og må rygge ned.

Krav til uteareal foreslås fjernet og begrunnes med at dette kravet ivaretas av plan i kommunen. Uten konkrete krav i forskrift har Norsk Ergoterapeutforbund ikke tillit til at dette ivaretas av kommunenes saksbehandlere. Kompetansen er ulik og utbyggerne vil få større påvirkningskraft ut i fra sine interesser om utnyttelse av tomt osv.

Det er nødvendig med tilrettelagt uterom, også for de som ikke er super-brukere av rullestol. Hvis ikke blir de sittende inne. Da har vi ikke et inkluderende samfunn.

Små boliger og studentboliger

Mindre krav til universell utforming i mindre boliger og studentboliger begrunnes blant annet med at dette er boliger man bare skal bo i en kort periode, og at det derfor ikke er samme behov for livsløpsstandard. Boligen må uansett være funksjonell. Og studentboliger kan omgjøres til ordinære boliger senere.

Noen vil bo i små leiligheter hele livet, og funksjonshemmede er også studenter. Med de foreslåtte endringer vil muligheten til å studere reduseres for funksjonshemmede som er avhengig av tilrettelagt bolig.

Muligheten til å manøvrere rullestolen er avgjørende. Reduksjon av krav til snusirkel med diameter 130cm fra dagens krav om 150cm kan medføre at boligen ikke er egnet for

mange. Reduksjon i krav til snuareal gjelder også toalett for besøkende.

Bod-plass kan være vel så viktig i små leiligheter som store. I tillegg medfører ofte funksjonshemming behov for tekniske hjelpemidler som tar plass. Da er bod svært viktig. Forslag om reduserte krav til små boliger og studentboliger vil derfor gjøre drømmen om et selvstendig liv og studier mer utgjengelig for mange.

I høringsnotatet uttrykker Direktoratet tillit til at samskipnad og stiftelser som bygger studentboliger sørger for at boligene har nødvendig brukskvalitet, og videre at de står fritt til å gå ut over minimumskravet i forskriften. Det er lite trolig at utbyggere legger seg på en høyere standard enn minimumskrav i forskrift, selv når dette vil gi økt brukskvalitet. Det er derfor minimumskravet i forskriften er så viktig å sikre.

Trinnfri

Definisjon på «trinnfri» defineres i forslag til tek17 som: «flate med terskel eller nivåforskjell på maksimum 25mm. Terskel eller nivåforskjell mellom 20mm og 25mm anses som trinnfri dersom den har en skråskåren kant som ikke er brattere enn 45 grader.»

Dette er problematisk. En terskel på inntil 25mm er vanskelig å forsere for personer i rullestol med nedsatt armfunksjon, selv når terskelen er skråskåret. Eldre med dårlig gangfunksjon og balanse som bruker rullator må løfte rullatoren over en slik terskel. Da er det stor risiko for å miste balansen og falle.

Ved ytterdør og verandadør vil noe terskel være nødvendig av blant annet branntekniske hensyn. Da er det viktig å optimalisere tilgjengeligheten ved en skråskåren kant. Men inne i boligen bør terskler unngås. Med en definisjon på trinnfri som foreslås i Tek17 kan det se ut som at en terskel på inntil 25mm er helt greit og vil kunne forstås som en akseptabel standard for alle dører og føre til mer bruk av terskler enn i dag. Det er ikke greit. Definisjonen er i tillegg forvirrende. Trinnfri assosieres med trappefri, som vil si at rommene ligger på samme nivå. En terskel er noe annet og sees i sammenheng med dører. Ut i fra innholdet i definisjonen er det «terskelfri» og ikke «trinnfri» det er gitt definisjon på.

Norsk Ergoterapeutforbund mener

Norsk Ergoterapeutforbund er svært kritisk til de foreslåtte endringene for tilgjengelighetskrav i Tek17. Om det er ønskelig med et samfunn hvor alle kan delta på lik linje, kan det ikke knipes inn på villigheten til å planlegge for nettopp et slikt samfunn. Ved god planlegging og riktig kompetanse og forståelse, er ikke kravene i Tek10 nødvendigvis fordyrende, men heller kostnadsbesparende, sett i et samfunnsøkonomisk perspektiv. Svakere tilgjengelighetskrav som foreslått i Tek17, vil gi større behov for individuelle tilrettelegginger av boliger med dårlig funksjonalitet. Slik tilrettelegging koster, både i form av utlån av tekniske hjelpemidler, utførelse av bygningsmessige endringer og yting av tjenester, f.eks. av ergoterapeuter.

Norsk Ergoterapeutforbund mener tilgjengelighetskravene i Tek10 må bevares.

Med vennlig hilsen

Nils Erik Ness

Forbundsleder

Solrun Nygård

seniorrådgiver

